

בס"ד. ר"ד* יום ג' ב' פינחס, כ"ף תמוז, ה'תשי"א.

בלתי מוגה

א. בנוגע למצות נדרים (שנתפרשה בהתחלת פרשת מטות) — נאמר: "וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר גו", היינו, שבמצוה זו דוקא נזכרו משה וראשי המטות.

והענין בזה²:

תוכן הענין דנדרים הוא — עשיית גדרים וסייגים בכדי להוסיף חיזוק ותוקף בקיום התומ"צ³.

ועפ"ז יש לבאר החידוש שמצינו במצות נדרים לגבי כל מצוות התורה כולה⁴ — שהחיוב דכל מצות התורה אינו מתחיל אלא בגיל י"ג שנה, ואילו החיוב דנדרים הוא גם ב"מופלא הסמוך לאיש"⁵, "בן י"ב שנה ויום אחד"⁶ (ולכמה שיטות⁷ חיוב זה הוא מדאורייתא) — כי, תוכן מצות נדרים הוא הוספת גדרים וסייגים בתור הכנה והקדמה לקיום התומ"צ, ולפיכך מתחילה מצוה זו ב"מופלא הסמוך לאיש" — בזמן ההכנה להתחלת החיוב בכל מצוות התורה.

יש להוסיף המוסר השכל שבזה — שקודם התחלת חיוב האדם בכל מצוות התורה (כשנעשה בן י"ג שנה) צריכה להיות הכנה והקדמה דהוספת גדר ופרישות על מה שאסרה תורה (שזהו"ע הנדרים), אשר עי"ז יוכל לקיים את המצוות כדבעי⁸.

ב. והנה, בנוגע לענין של הוספה על קיום התומ"צ, שבזה נכלל גם ענין הנדרים כנ"ל — מצינו ב' קצוות:

(6) משנה נדה מה, ב. רמב"ם הל' נדרים רפ"א. טוש"ע יו"ד ר"ס רלג.

(7) ראה נזיר כט, ב ובפרש"י ד"ה מופלא (ובהגהות הב"ח). נדה מו, ב ובפרש"י שם, א ד"ה כי יפליא. ועוד. ולכמה אחרונים (נסמנו בלקו"ש שם ע' 196 הערה 31) — כ"ה שיטת הרמב"ם שם פ"א ה"ד. — וראה בארוכה לקו"ש שם ע' 193 ואילך.

(8) להעיר, שדברים אלו נאמרו חודש לפני הבר-מצוה אצל בנו של הנ"ל (המו"ל).

(* להרה"ג וכו' ר' ישראל יצחק פיקארסקי (ראש ישיבת תורת ליובאוויטש המרכזית).

(1) ר"פ מטות.
 (2) בהבא לקמן — ראה גם מכתב כ"ו תמוז שנה זו (אג"ק ח"ד ע' שצז ואילך).
 (3) ראה אבות פ"ג מ"ג. רמב"ם הל' נדרים פ"ג הכ"ג. טוש"ע יו"ד סו"ס רג. ועוד.
 (4) ראה גם סה"מ תק"ע ע' קכה. סהמ"צ להצ"צ מצות נדרים מד, סע"א. לקו"ש חכ"ח ע' 198 ואילך (ושם נתבאר באו"א).
 (5) נדה מו, ב. וש"נ.

מחד גיסא — ה"ז ענין בלתי-רצוי, כמארז"ל⁹: "כל המוסיף גורע, שנאמר¹⁰ אמר אלקים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו" ("הקב"ה לא הזהירם על הנגיעה, ומתוך תוספת גירעו כו"¹¹), ונמצא, אשר כתוצאה מזה שחווה הוסיפה איסור מדעת עצמה (שלא נצטוו עליו מאת הקב"ה) — נגרם (רח"ל) חטא עץ הדעת.

ולאידך גיסא מצינו שיש אופנים שענין הנדרים (הוספה על החיוב (תומ"צ) הוא דבר רצוי ונעלה¹², כדברי שמעון הצדיק אל נזיר¹³ אחד — "כמותך ירבו נזירים בישראל"¹⁴.

ולכן נזכרו במצות נדרים "ראשי המטות" — כי, מצד ב' קצוות הנ"ל, הרי בכדי לידע מתי יש להוסיף גדר וסייג אל מצוות התורה — יש צורך ב"ראשי המטות", נשיאי ישראל.

וכל זה אינו מספיק עדיין — וצריכה להיות גם הוראת משה רבינו ("וידבר משה אל ראשי המטות") — כיון שדוקא משה "נתנבא בלשון זה" (כדרשת חז"ל¹⁵ עה"פ¹⁶ — "וידבר משה גו' זה הדבר גו'"), "משה רבינו נסתכל באספקלריא המאירה"¹⁶, ולפיכך, כאשר קיום מצות נדרים נעשה ע"פ הוראת משה, מובטחים, שלא זו בלבד שלא יצא מכך ענין הפכי ח"ו, אלא אדרבא, עי"ז יתוסף חיזוק ושליומת בקיום התומ"צ¹⁷.

כג, ב) — כי מכיון שהדלקת נר שבת היא תיקון לחטא עץ הדעת ("מפני שהיא כבתה נרו של עולם לכך נתנו לה מצות הדלקת נר שבת שתתקן מה שקלקלה" — שו"ע אדה"ז אר"ח סרס"ג ס"ה — מירושלמי שבת פ"ב סה"ו. ב"ר ספ"ז. ועוד), אשר חטא זה נגרם כתוצאה מכך שחווה הוסיפה מדעתה על ציווי הקב"ה (כנ"ל בפנים), לכן, בהדלקת נר שבת — שמהוה תיקון לחטא עה"ד — אין להוסיף ולהקדים את המצוה.

ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מטעם זה מצינו גם בנוגע להעברת הפרשה (שנים מקרא ואחד תרגום) — ש"לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור .. לא יקדים ולא יאחר" (ברכות ח, סע"א ואילך). — המשך הענין חסר (המו"כ).

9) סנהדרין כט, סע"א.

10) בראשית ג, ג.

11) פרש"י סנהדרין שם.

12) ראה רמב"ם וטושו"ע שבהערה 3.

רמב"ם הל' נזירות בסופן. ועוד. — וראה בארוכה לקו"ש חל"ג ע' 191 ואילך. וש"נ.

13) ש"הנזירות היא נדר מכלל נדרי איסור" (רמב"ם ריש הל' נזירות).

14) נזיר ד, ב. וש"נ.

15) פרש"י עה"פ — מספרי שם (פיסקא קנג). מדרש לקח טוב שם.

16) יבמות מט, סע"ב. וראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ז ה"ו.

17) הגר"י פיקרסקי העיר, שלפי הנ"ל יש להוסיף ביאור בטעם הדבר שבמצות הדלקת נר שבת "לא יקדים ולא יאחר" (שבת